

Provincie Antwerpen: de bever in onze provincie

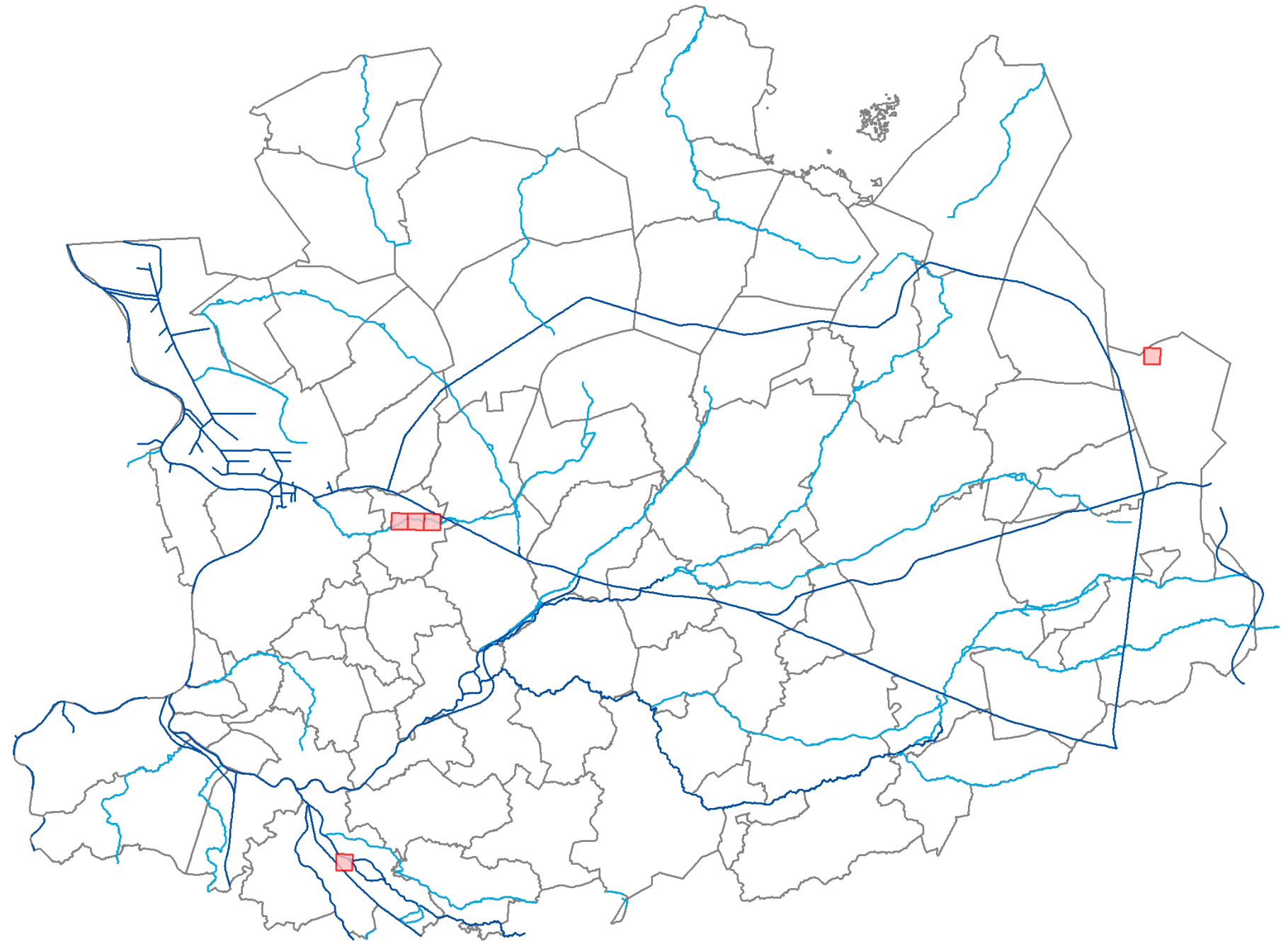
Bianca Veraart, projectverantwoordelijke dienst Integraal Waterbeleid

Evolutie in trends in onze provincie Antwerpen

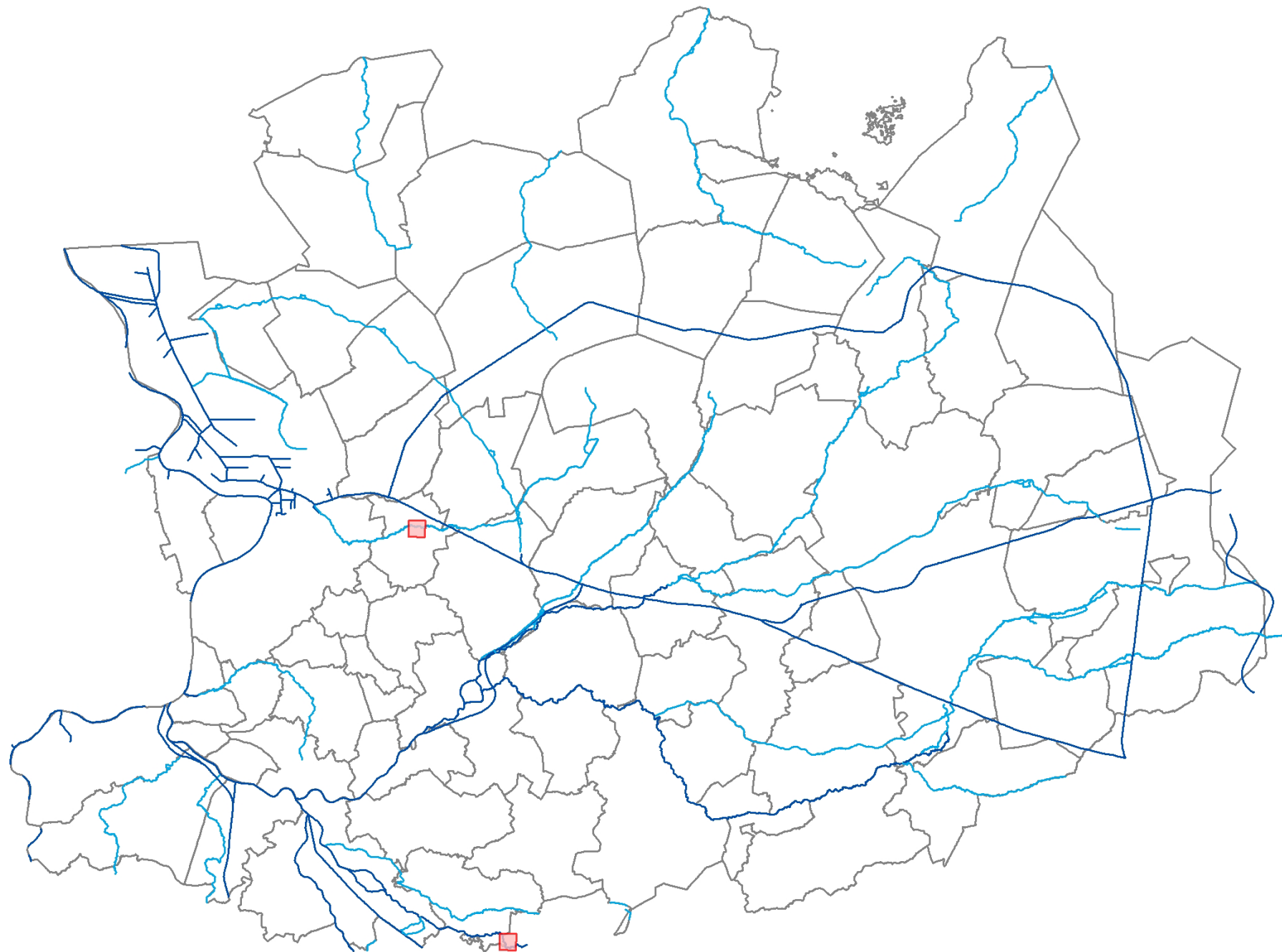
- Vaststellen aanwezigheid bever
  - Eigen mensen
  - Rattenvangers VMM
  - Databank waarnemingen.be
  - Meldingen van burgers
- ANB bundelt gegevens jaarlijks voor rapportage soortbeschermingsprogramma

2005

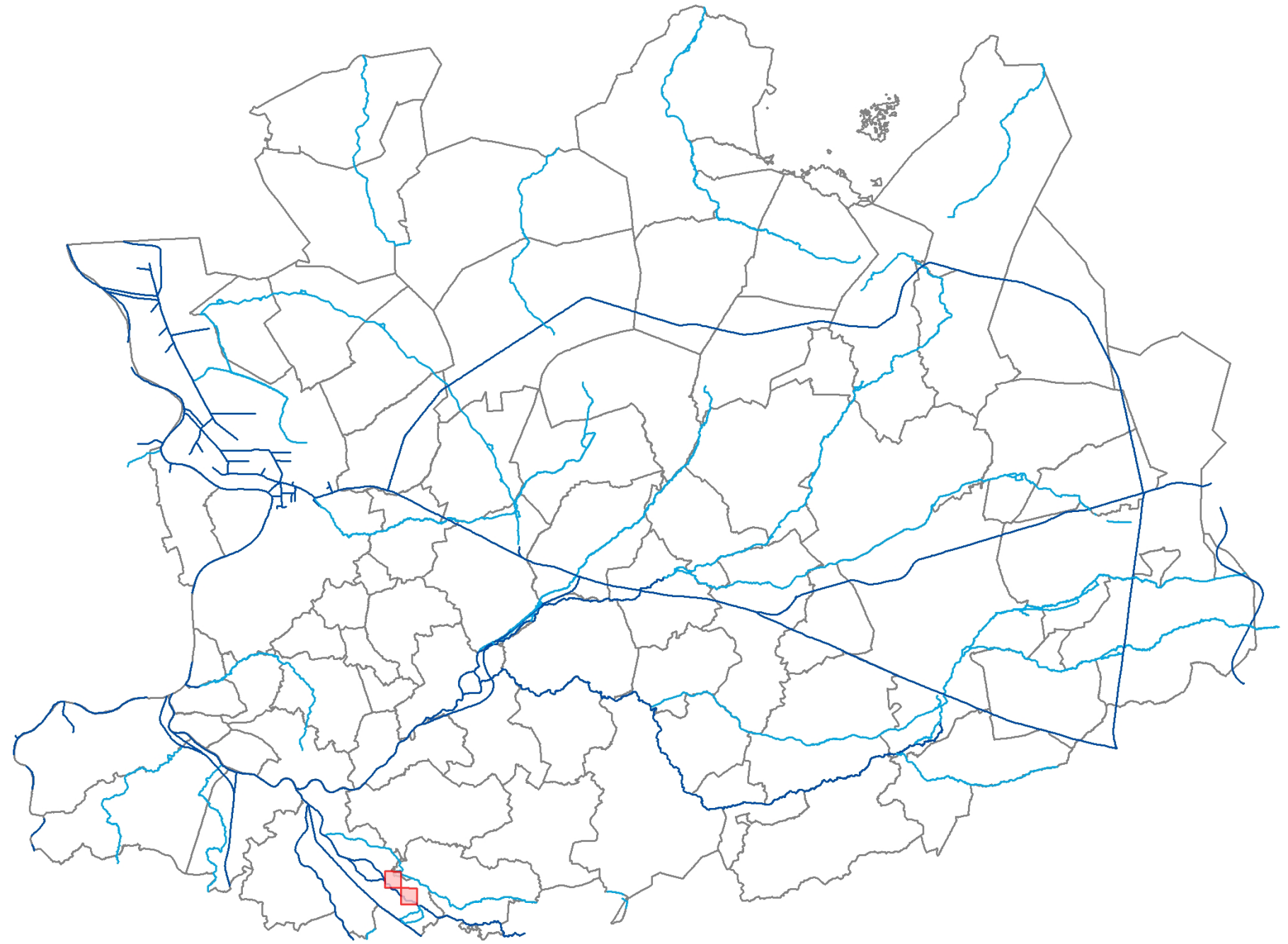
2006

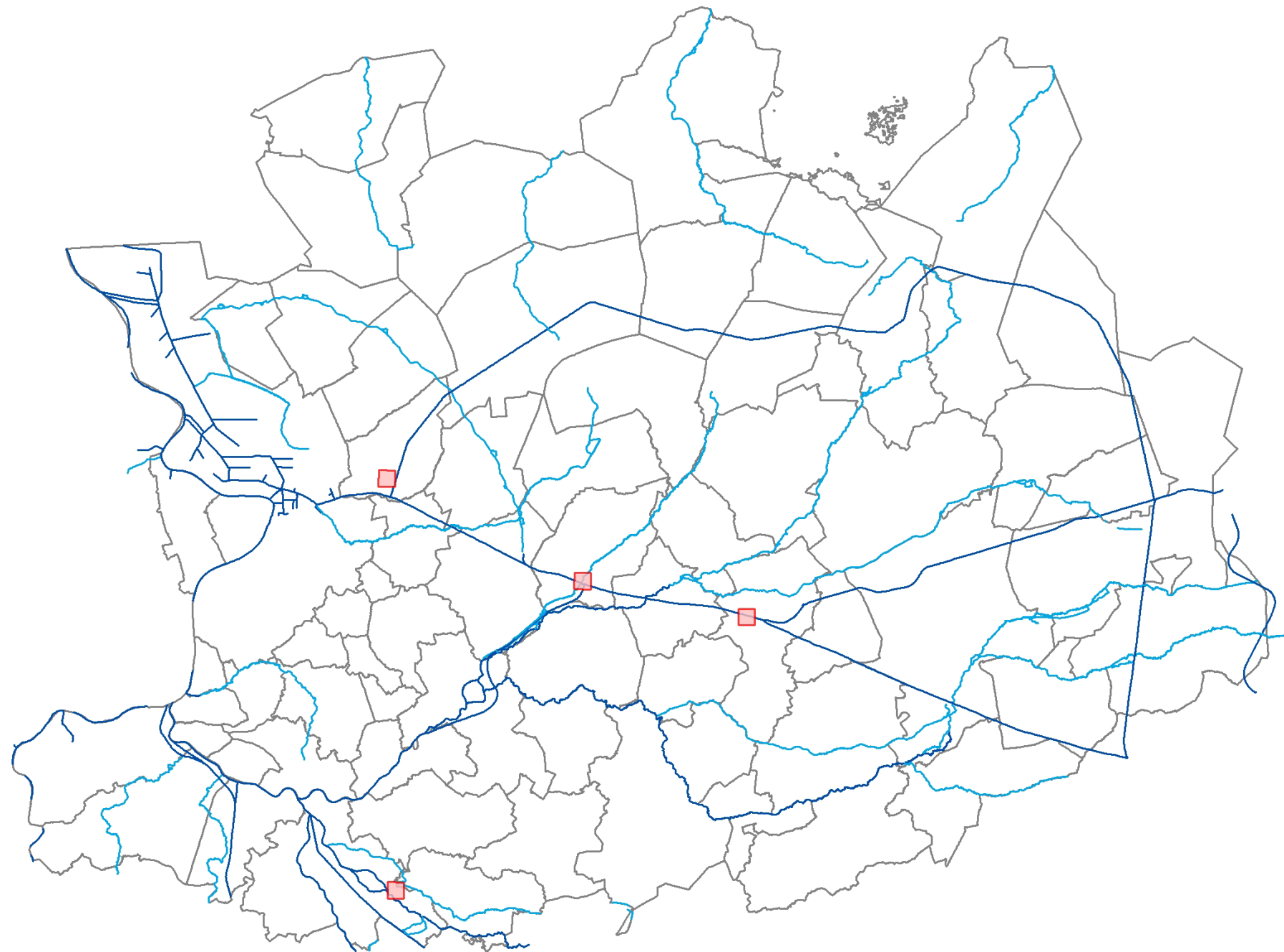
Provincie
Antwerpen

2007

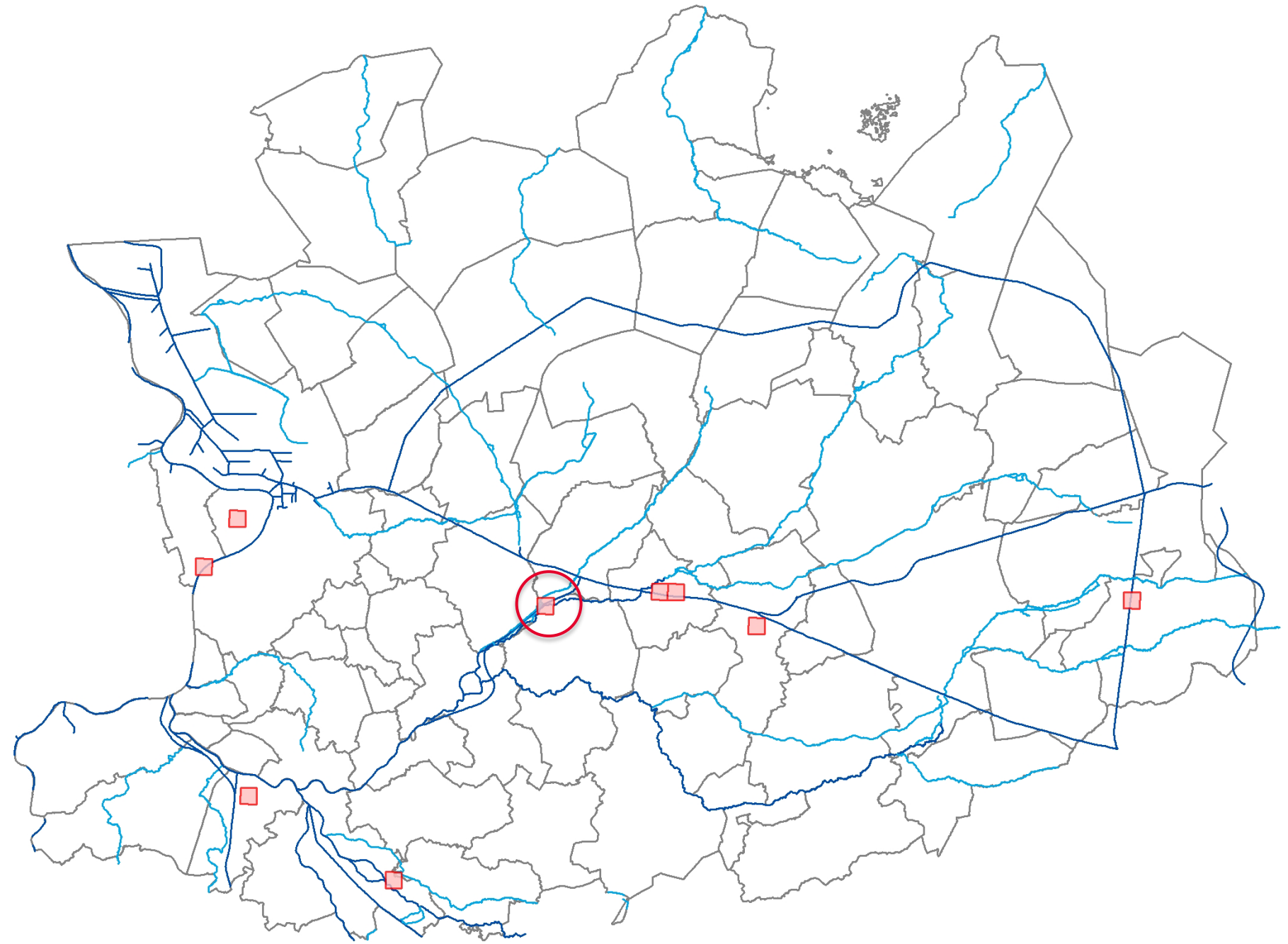

2008

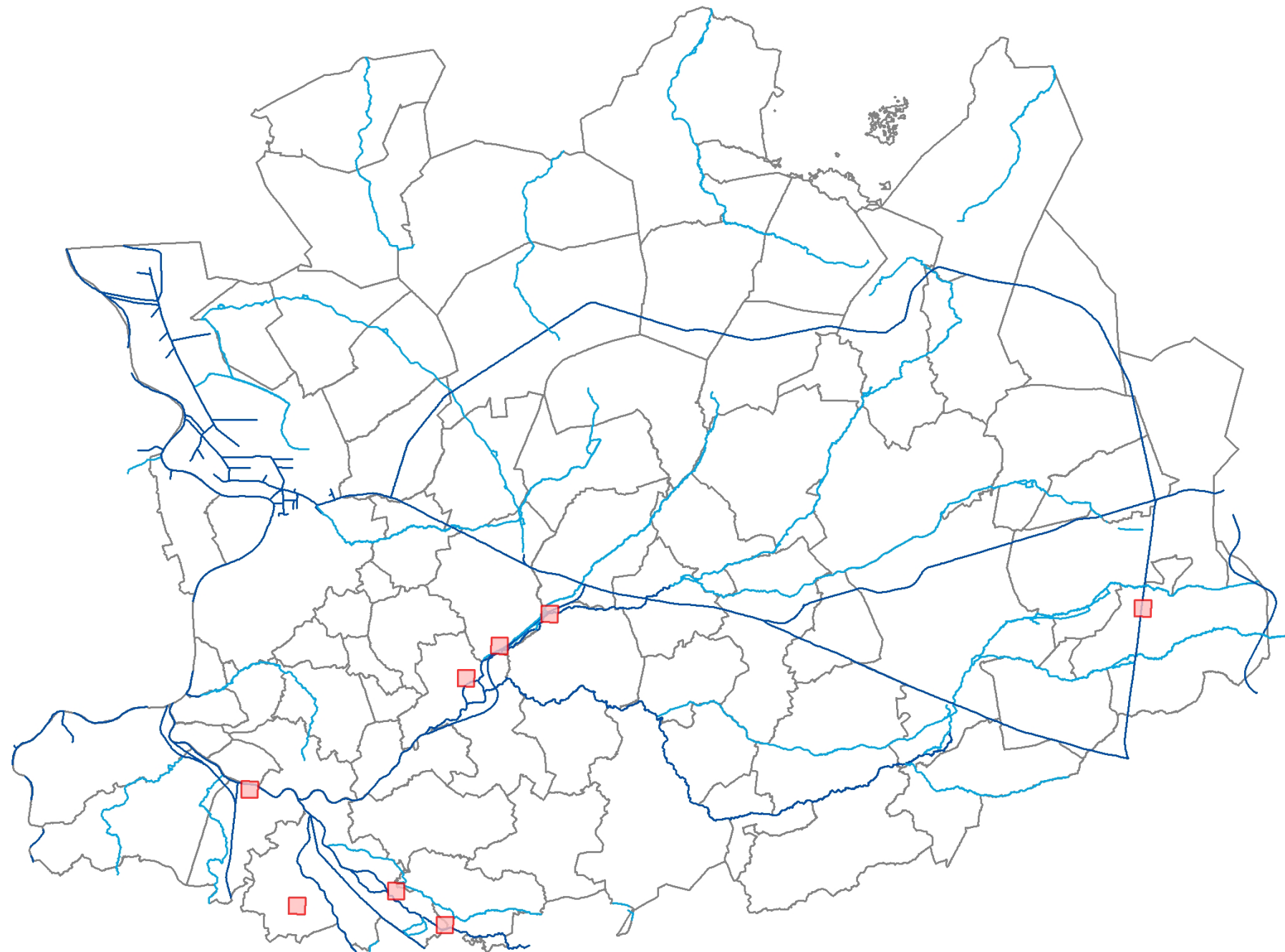

2009

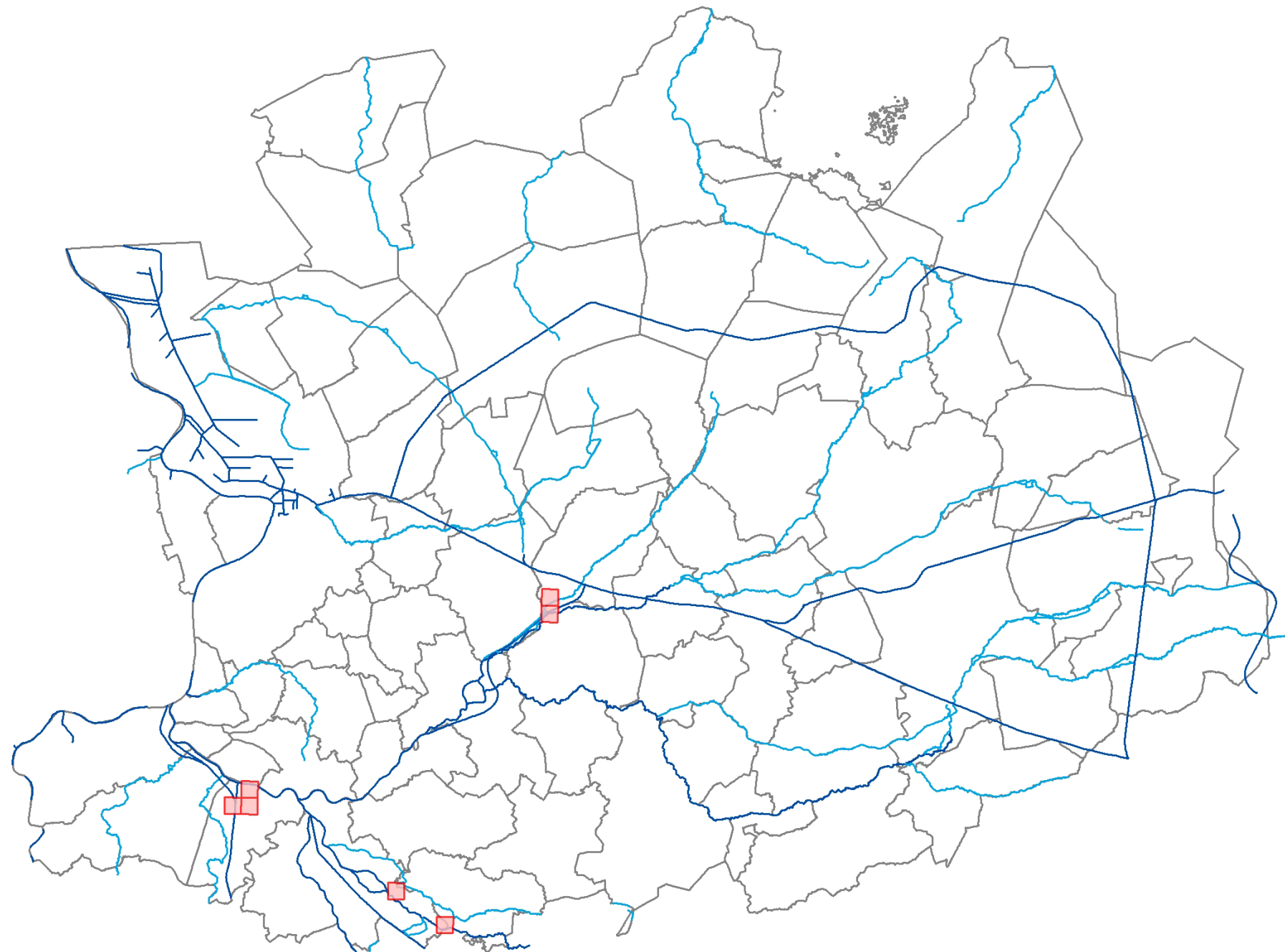

2010

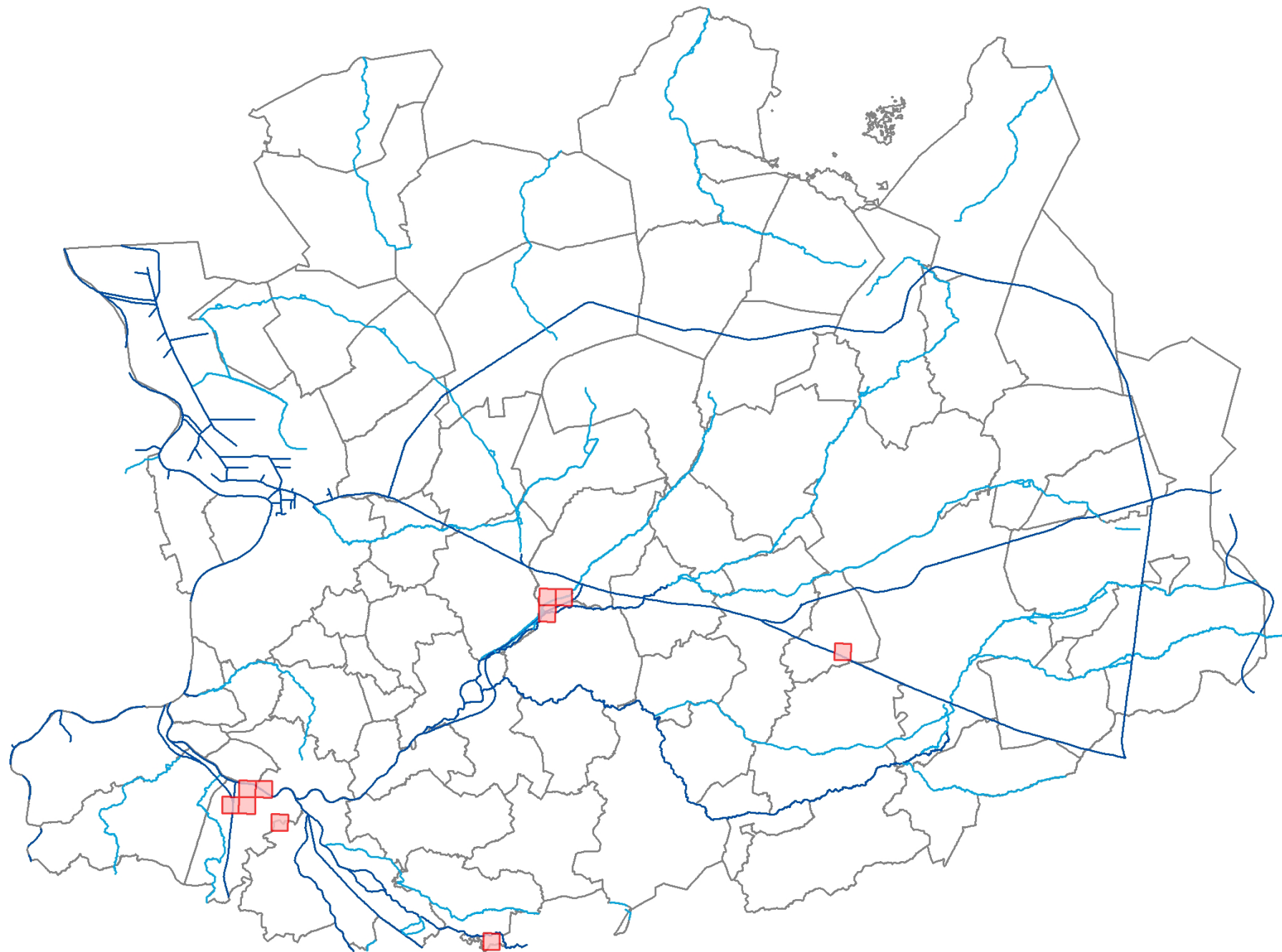

2011

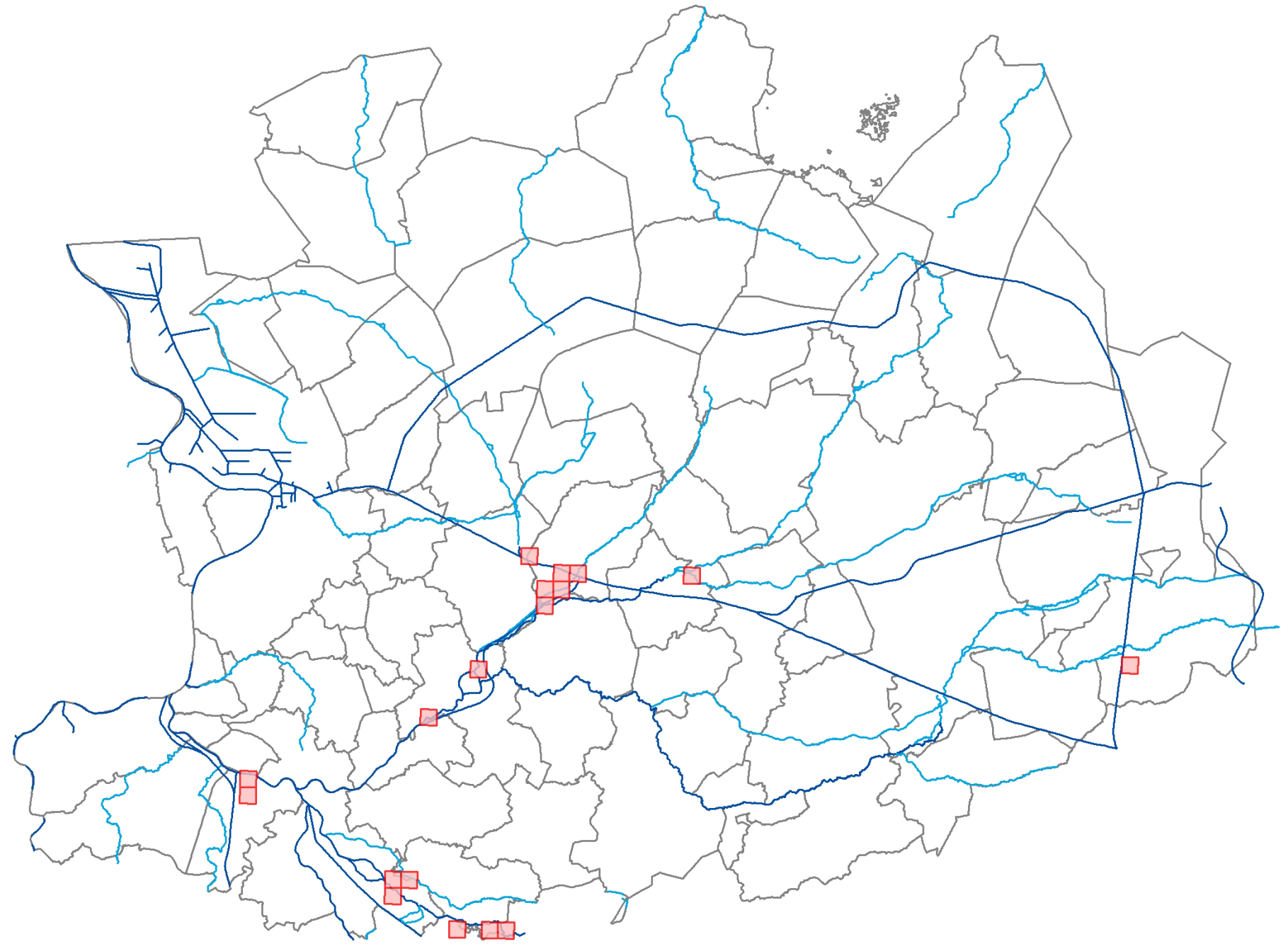
2012

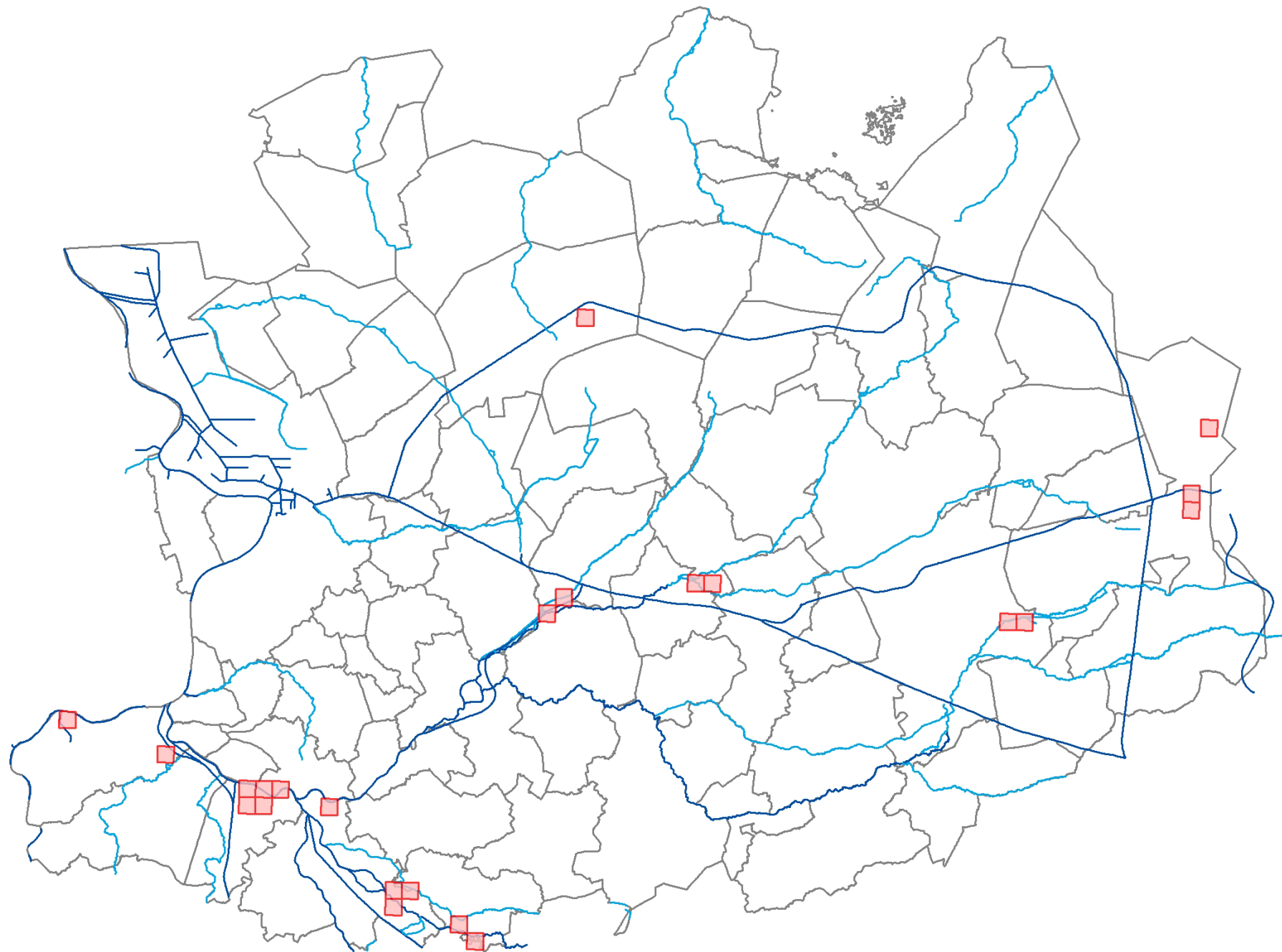
Provincie
Antwerpen

2013

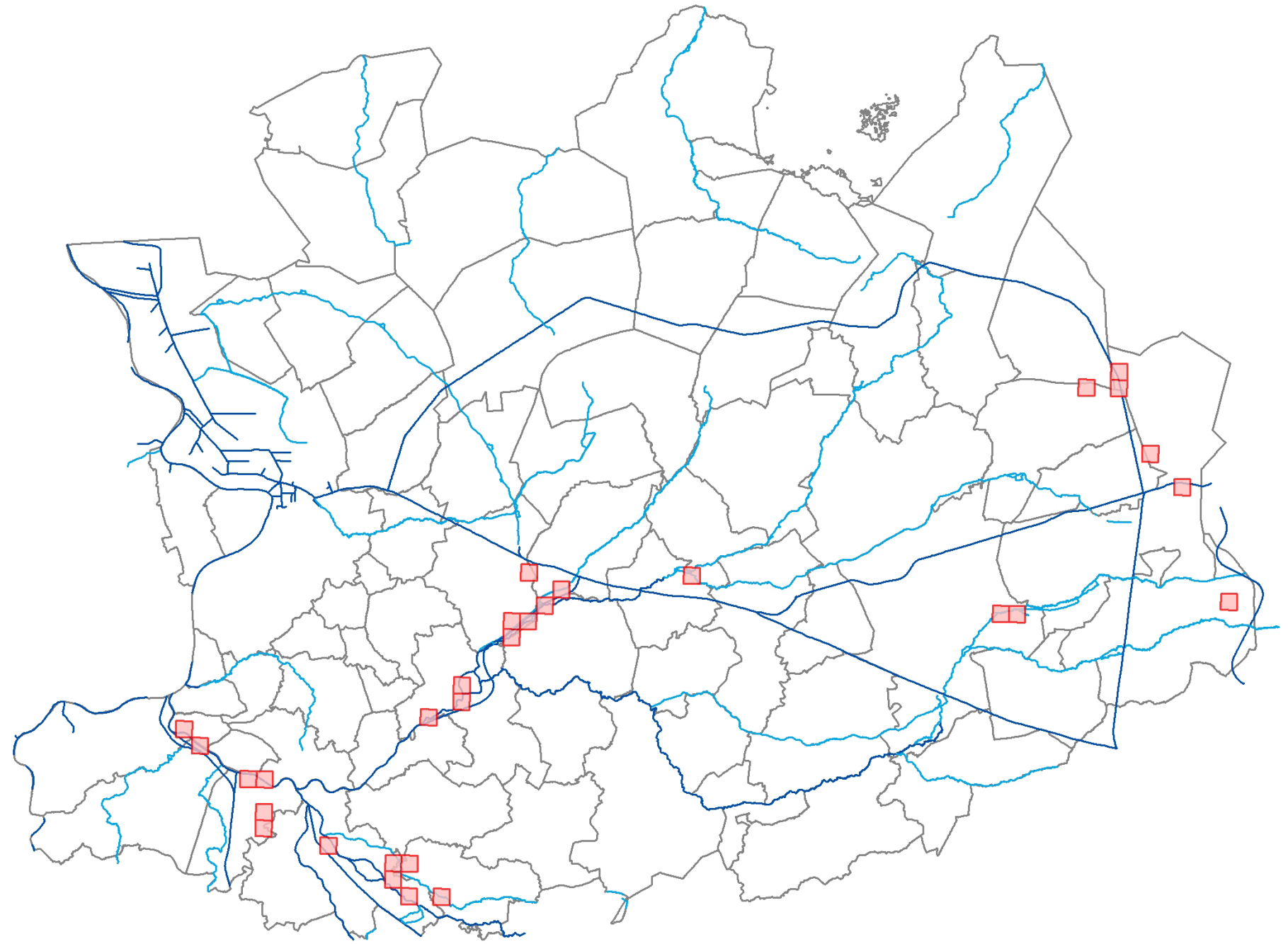
2014

Provincie
Antwerpen

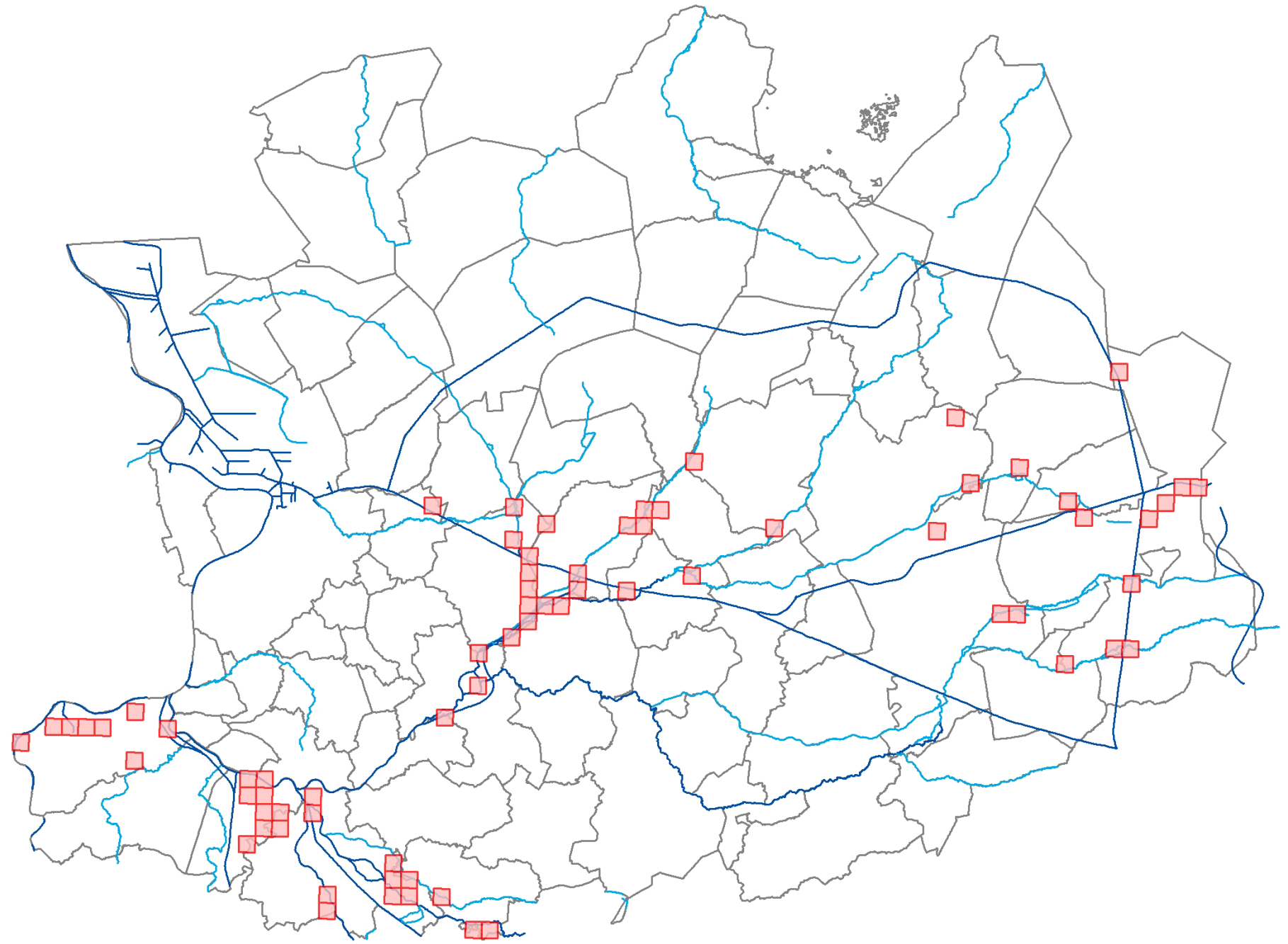

2015

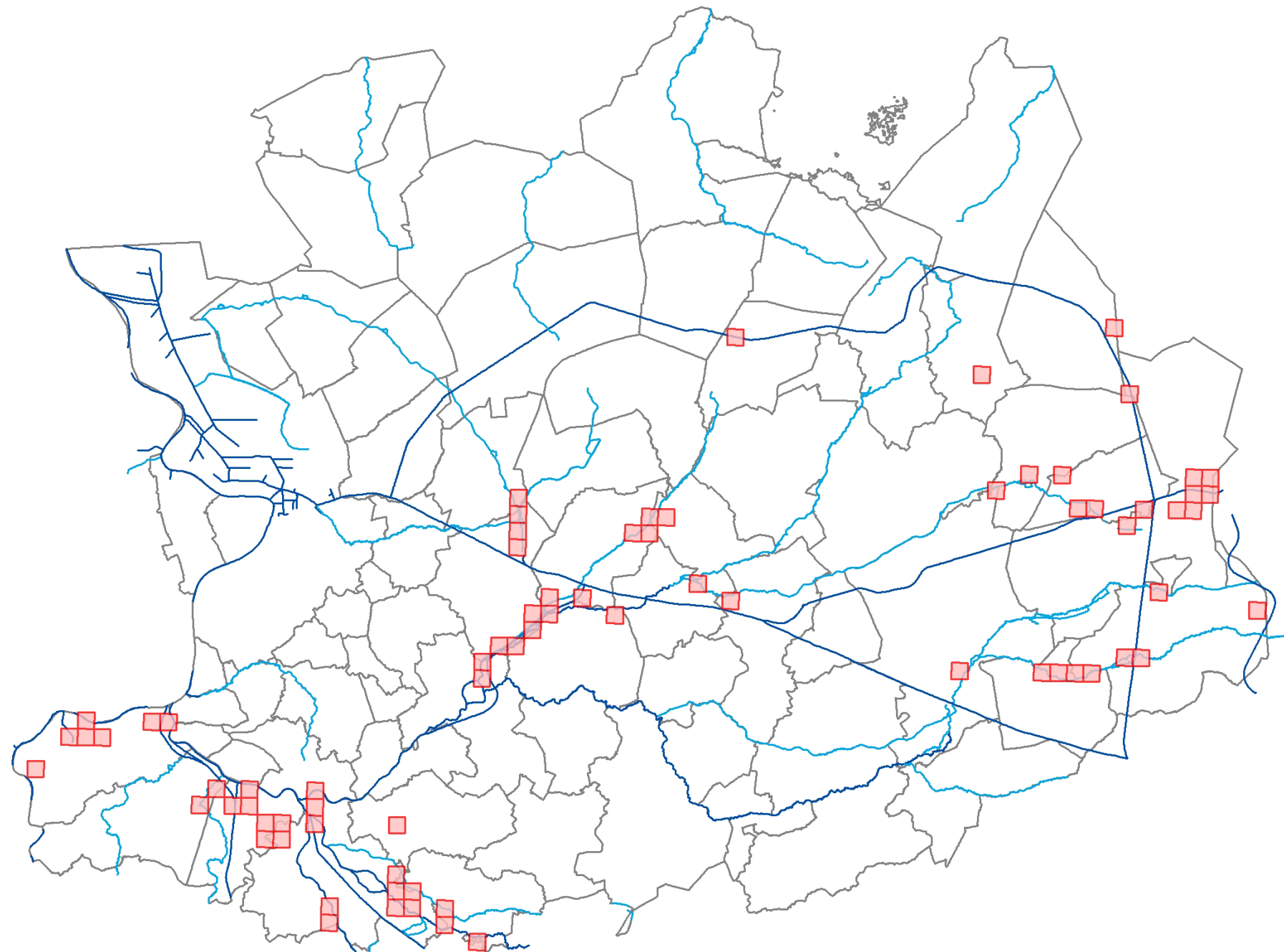

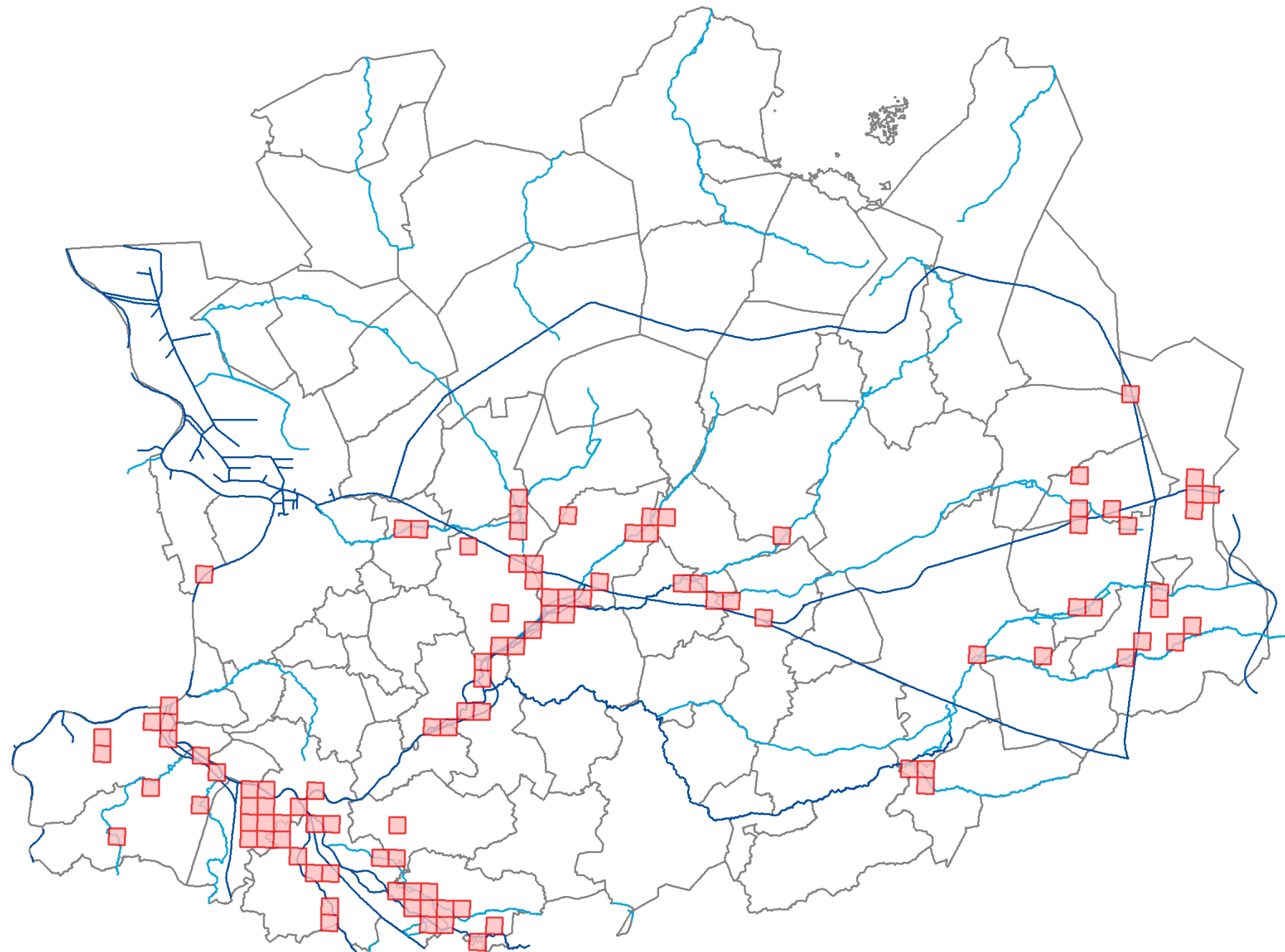
2016

2017

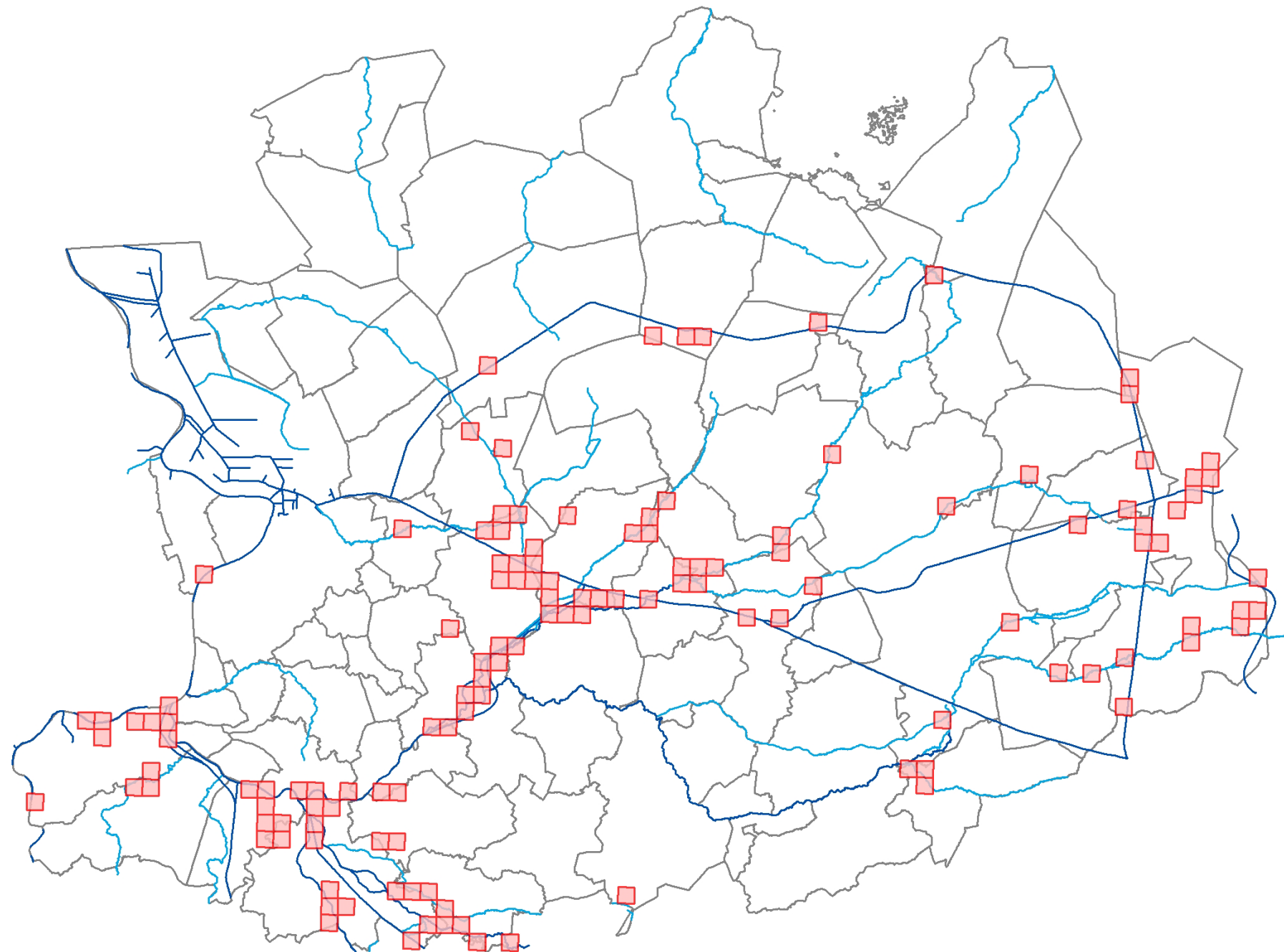
2018

Provincie
Antwerpen

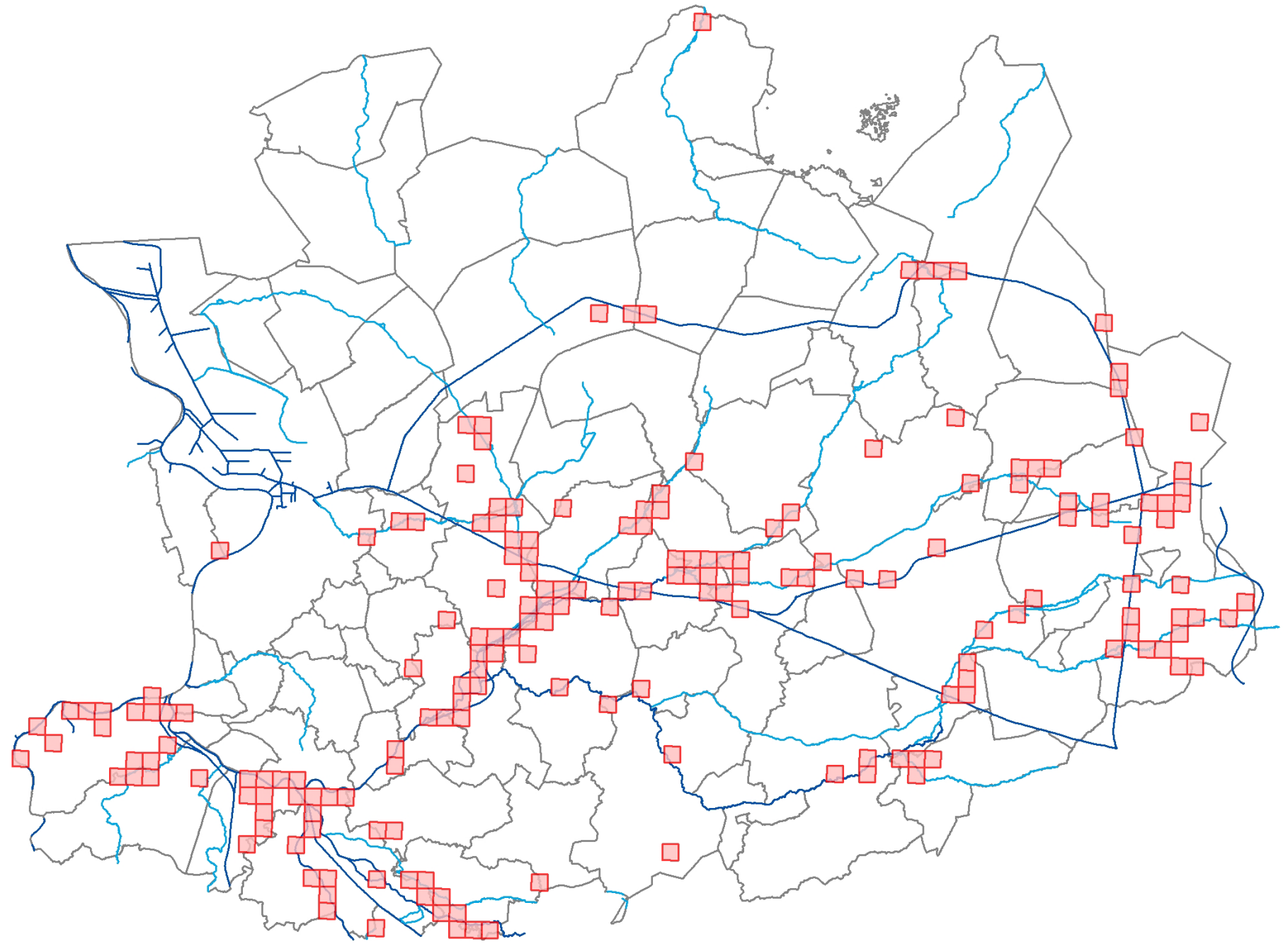

2019

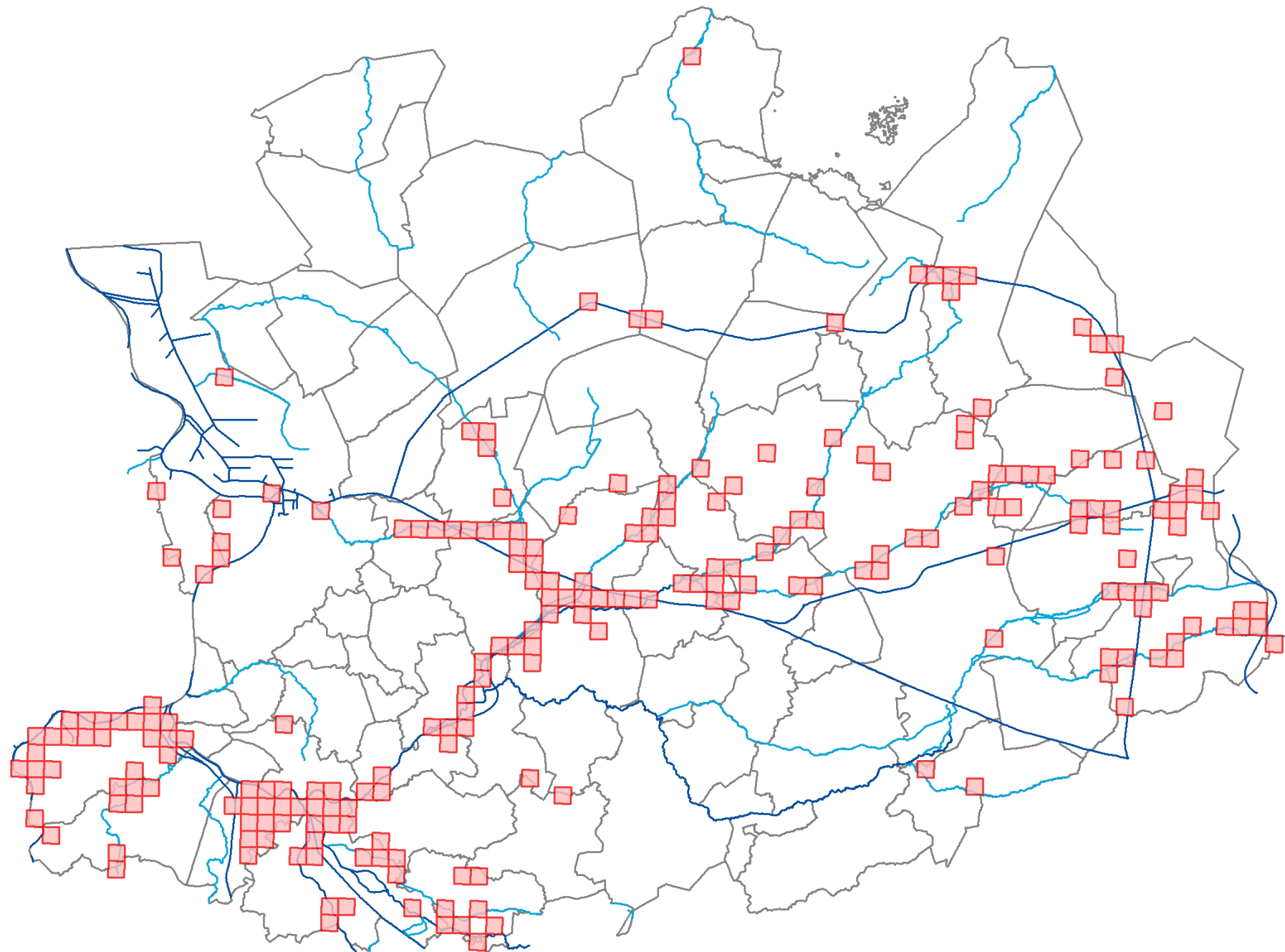

2020

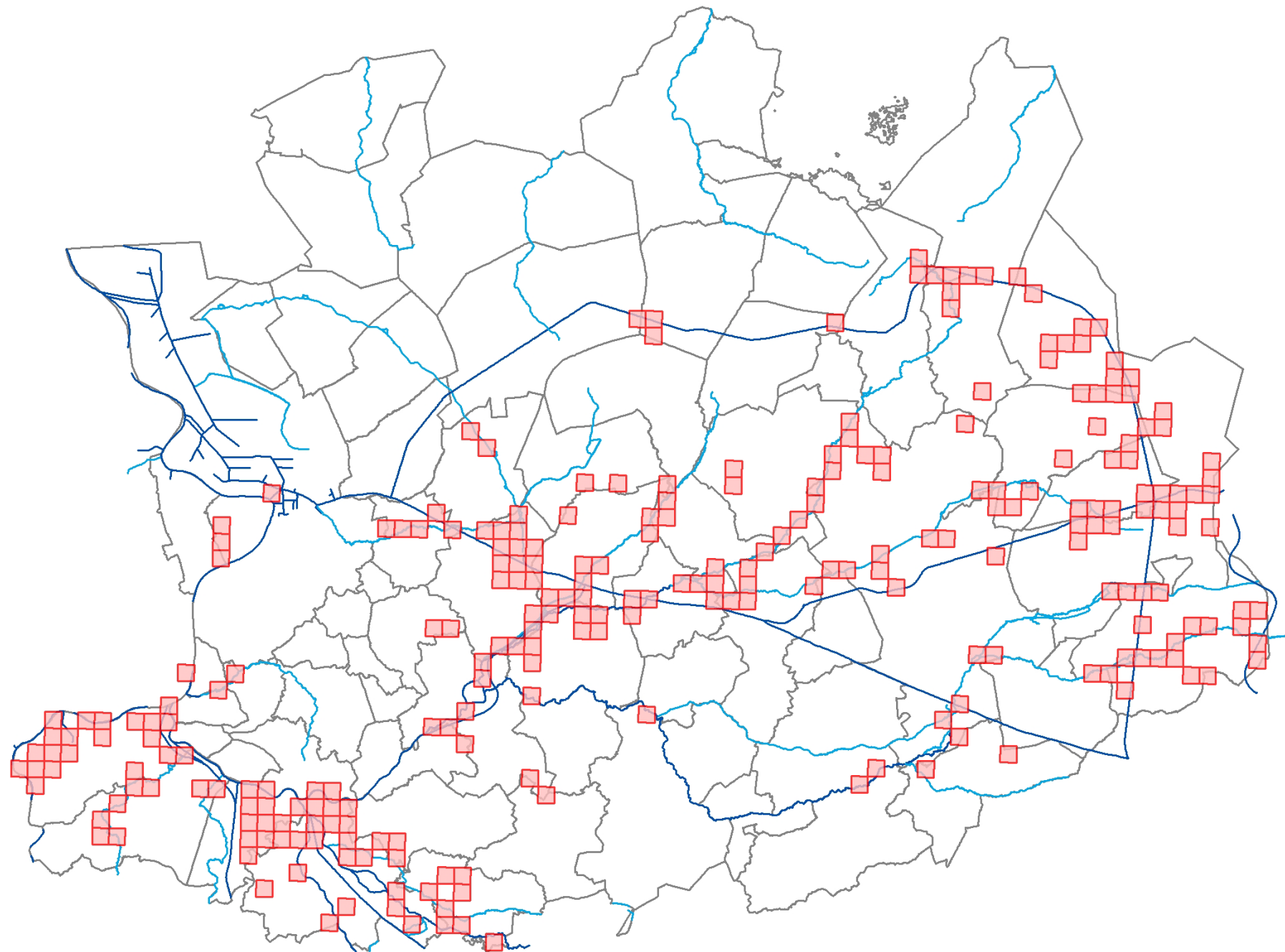

2021

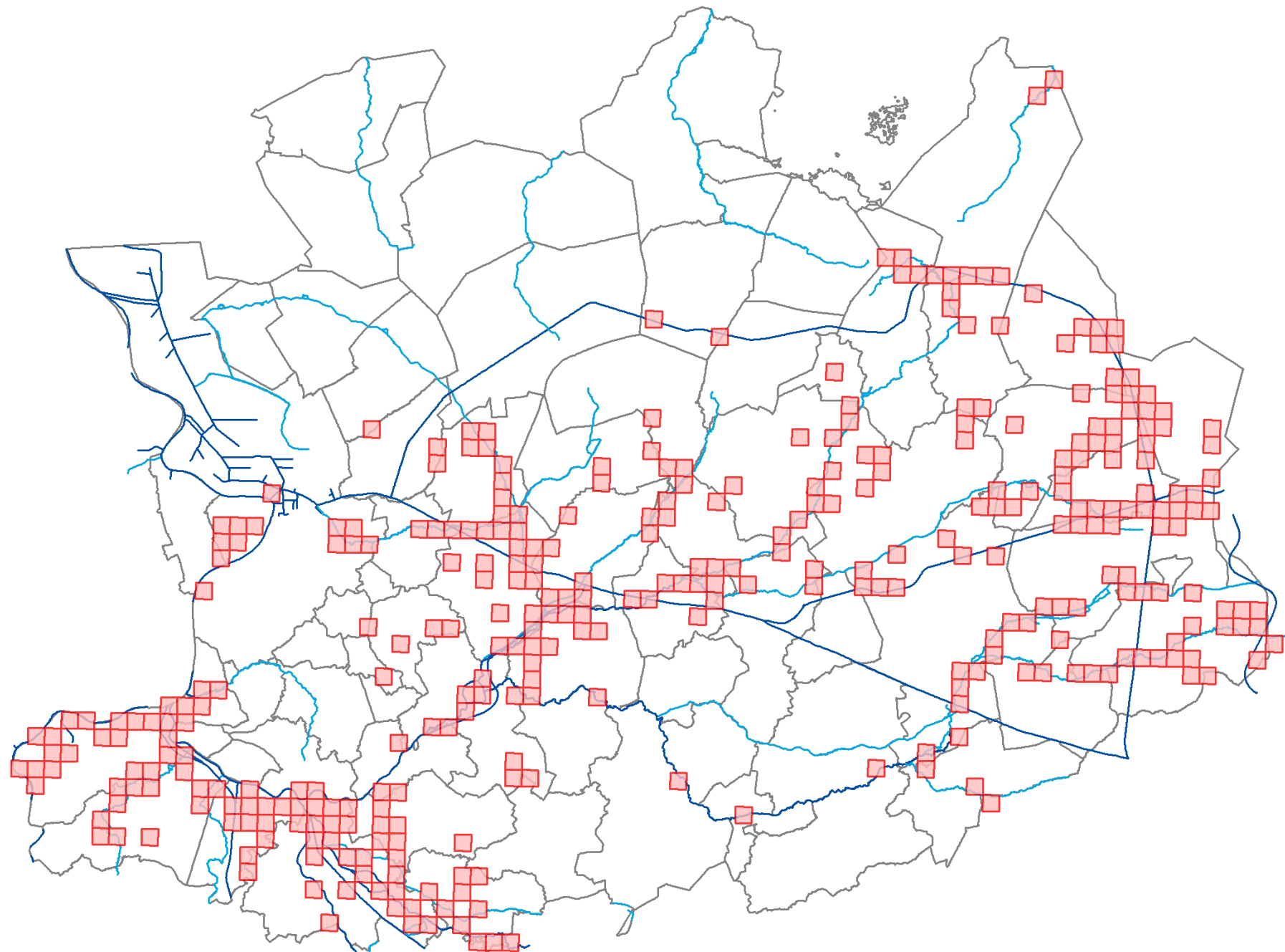
Provincie
Antwerpen

2022

Provincie
Antwerpen

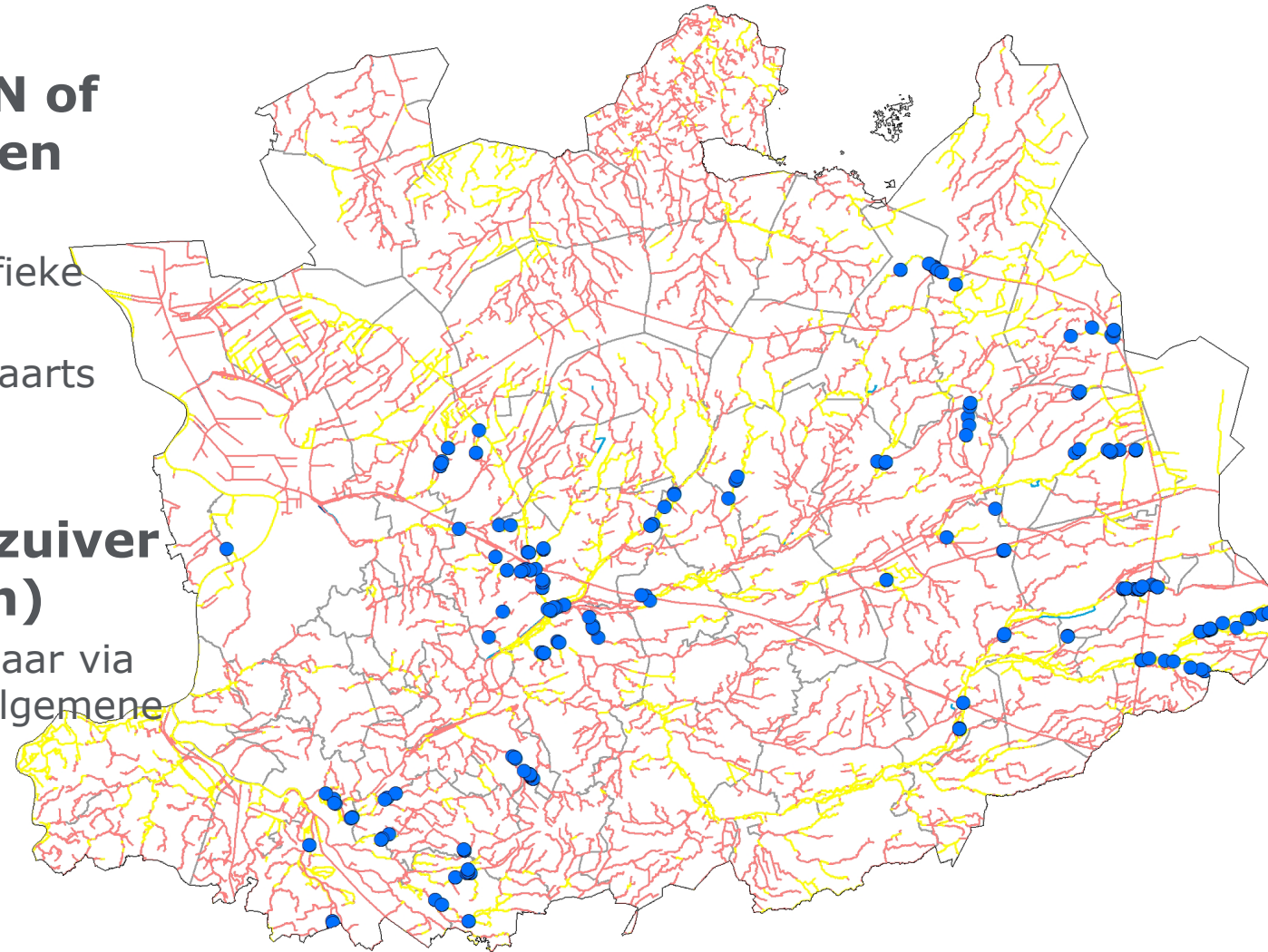
2023

Provincie
Antwerpen

Overzicht huidige gekende beverdammen in onze provinciale waterlopen

- **Meestal wel gelegen in SBZ, VEN of groene gewestplanbestemmingen (gele trajecten)**
  - Ingrijpen mag enkel met individuele specifieke afwijking
  - Effecten zetten uiteraard wel door tot opwaarts buiten deze gebieden
- **Uitzonderlijk in woongebied of zuiver landbouwgebied (rode trajecten)**
  - Ingrijpen mag met specifieke afwijking (maar via SBP kan waterbeheerder werken met de algemene specifieke afwijking)

Hoe gaan we ermee om?

- Aanwezigheid van bever kan conflicteren met bestemming, gebruik, natuurdoelen
- Ingrijpen soms noodzakelijk
  - Hoger waterpeil in waterloop door beverdam kan zorgen voor bedreigen van (kritische) infrastructuur
  - Aftoppen of afbreken van dammen
  - Plaatsen van draad in kwetsbare oevers
  - Plaatsen van *beaver deceivers* (buizen), met of zonder kooi

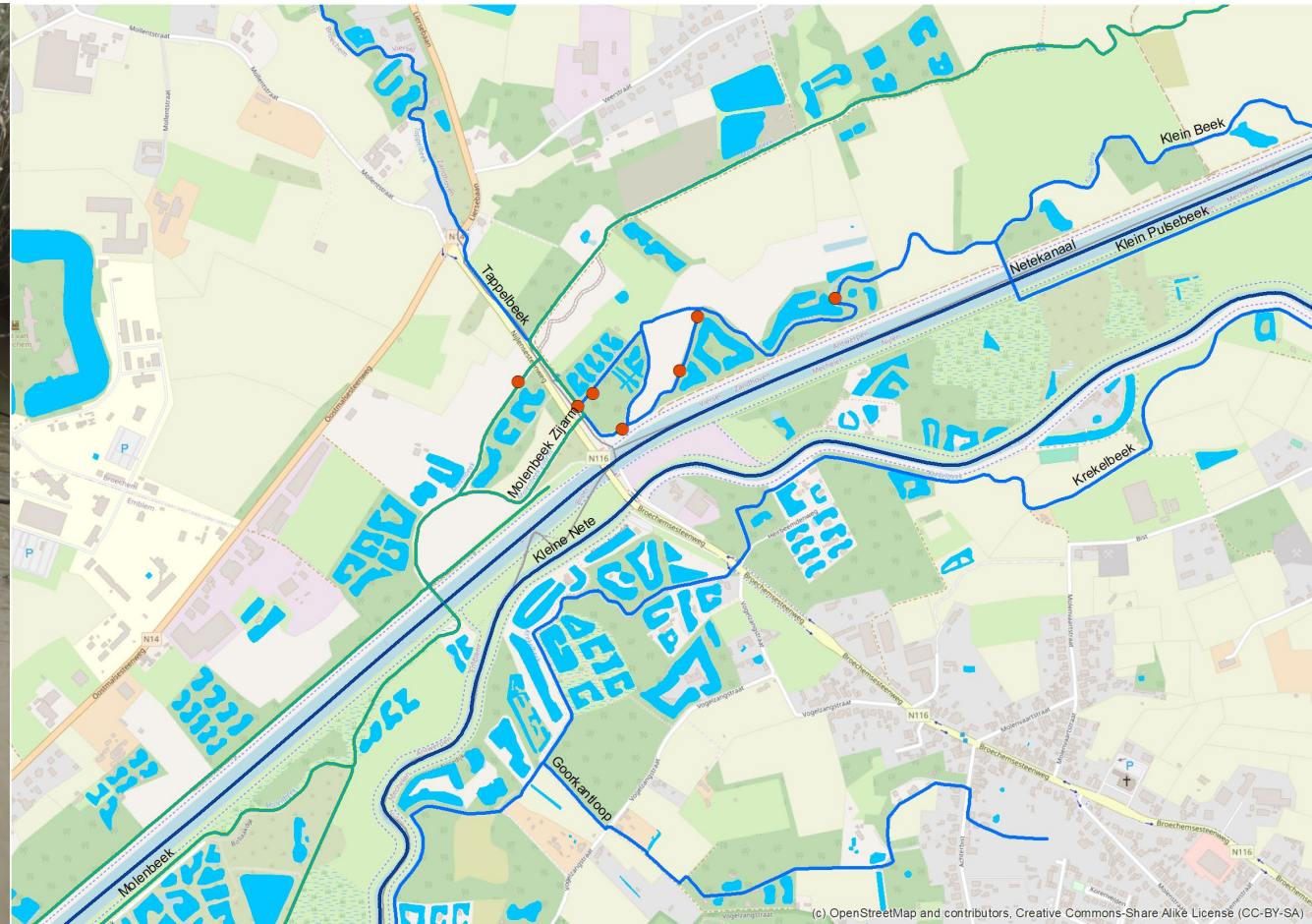
Voorbeelden uit de praktijk

- Klein Beek
- Klein Schijn
- Kleine Calie
- Kleine Hoofdgracht
- Molenbeek

Klein Beek in Viersels gebroekt (Zandhoven)

- Vestiging beverfamilie in 2009
- Eerste dammen vastgesteld in 2011
- Kruispunt van waterlopen in benedenstrooms gebied

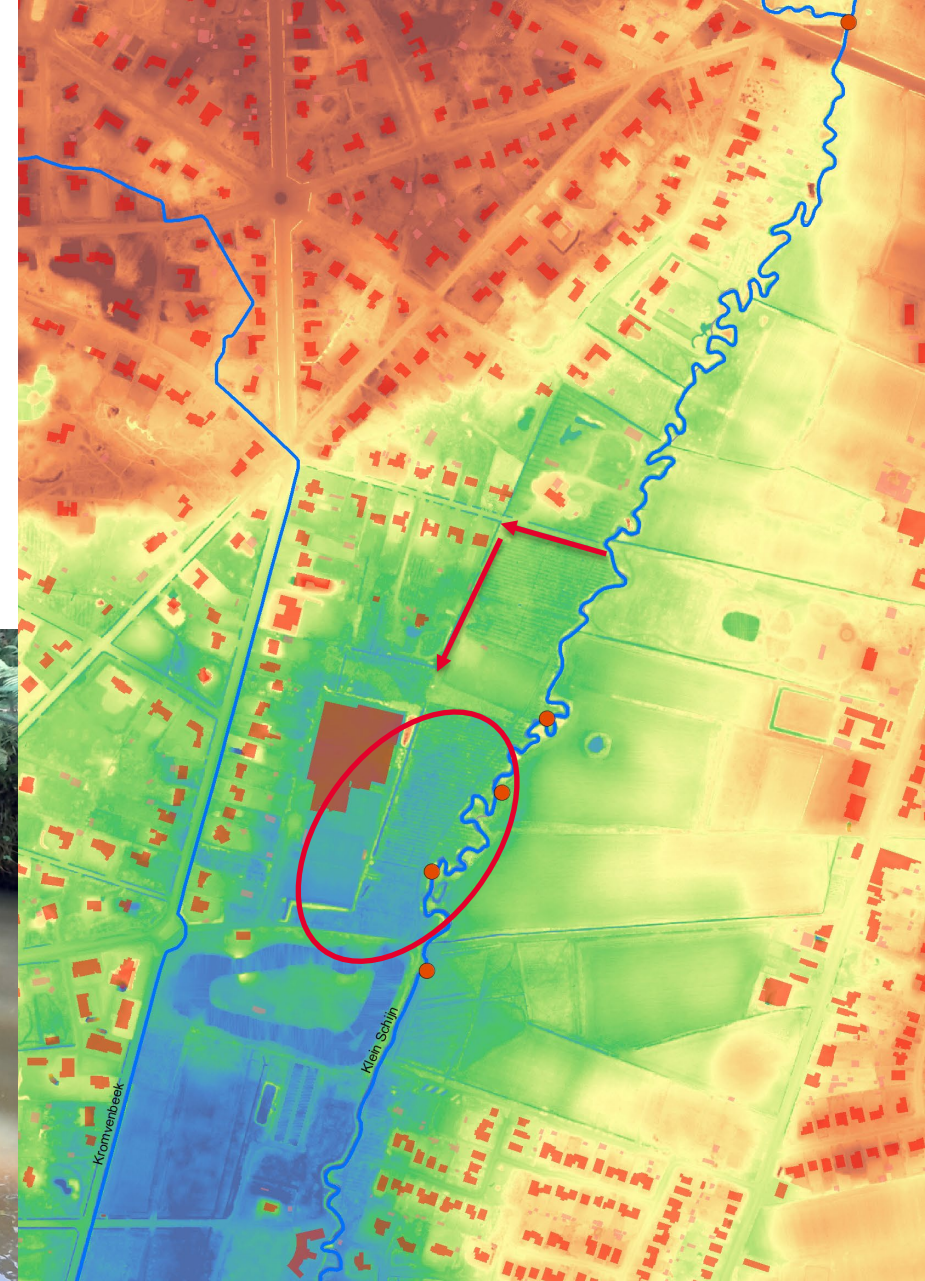
Klein Beek

- Conflict met natuurdoelen in natuurreserveaat en met landbouw (grotendeels uitdovend)
  - Streefpeil voor (maaien van) graslanden te laag voor bever
  - Aftoppen/afbreken niet effectief en arbeidsintensief -> heropbouw dammen binnen 2 dagen
  - *Beaver deceivers* geplaatst in 2 dammen in 2013 -> nieuwe dammen

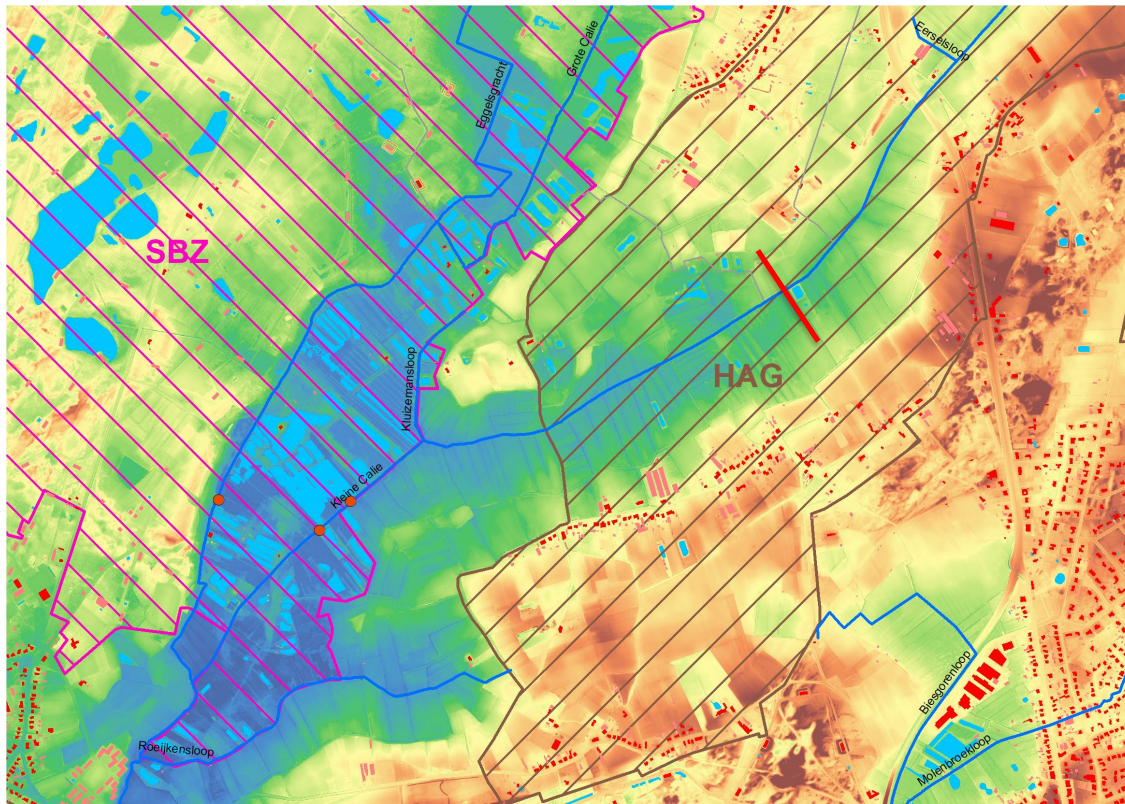
Klein Schijn (Schoten/Schilde)

- Vestiging in 2023
- Verschillende dammen, wateroverlast sportcentrum via grachten
- *Beaver deceiver* geplaatst

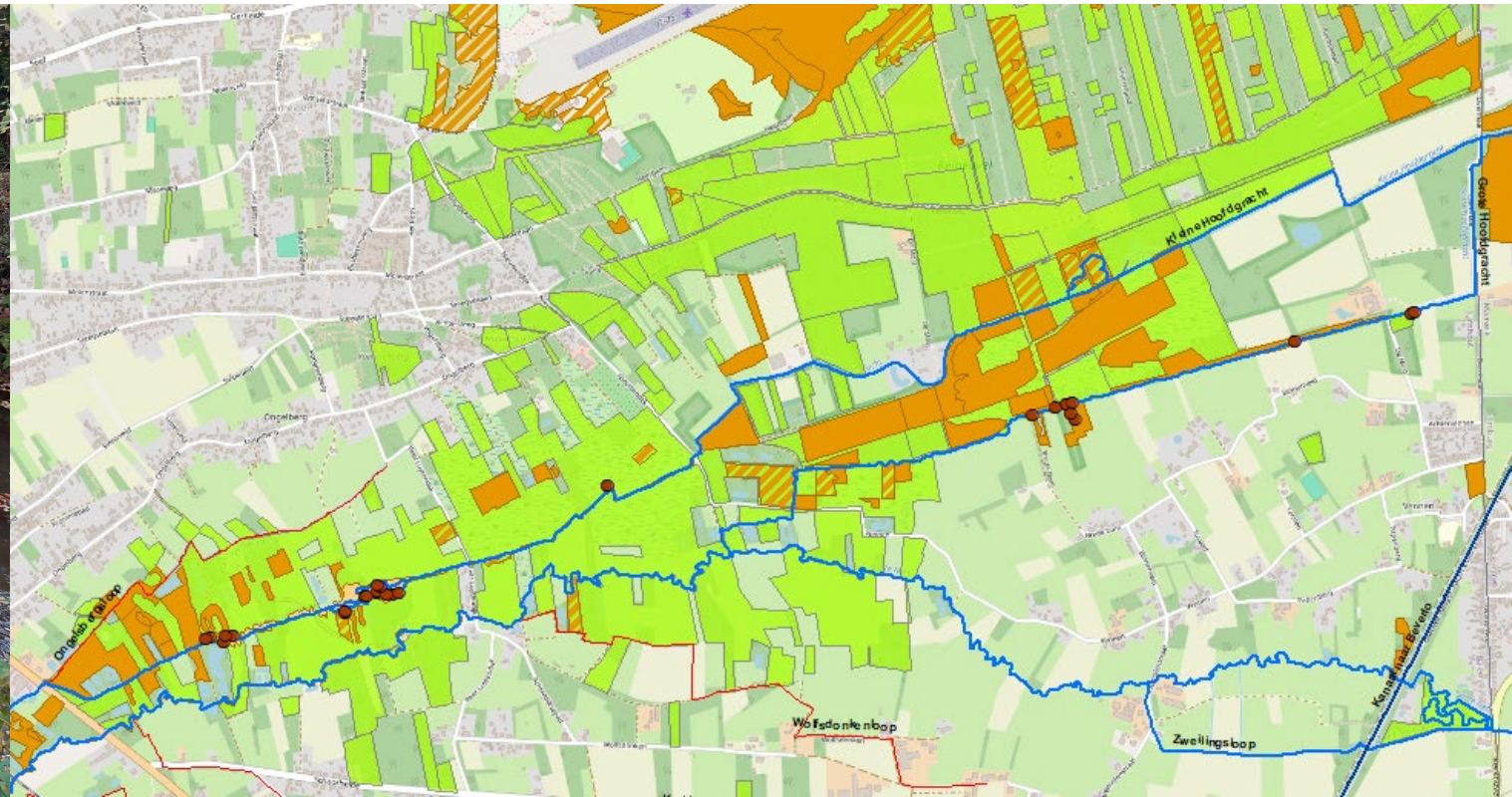
Kleine Calie (Tielen)

- Vestiging in 2021
- Beverdam zorgt voor peilverhoging in opwaarts (laaggelegen) landbouwgebied en voor instroom voedselrijk water in mesotrofe broekbossen
- *Beaver deceiver* geplaatst in 2021
- In 2023 opwaarts nieuwe dam

Kleine Hoofdgracht in De Vennen (Balen)

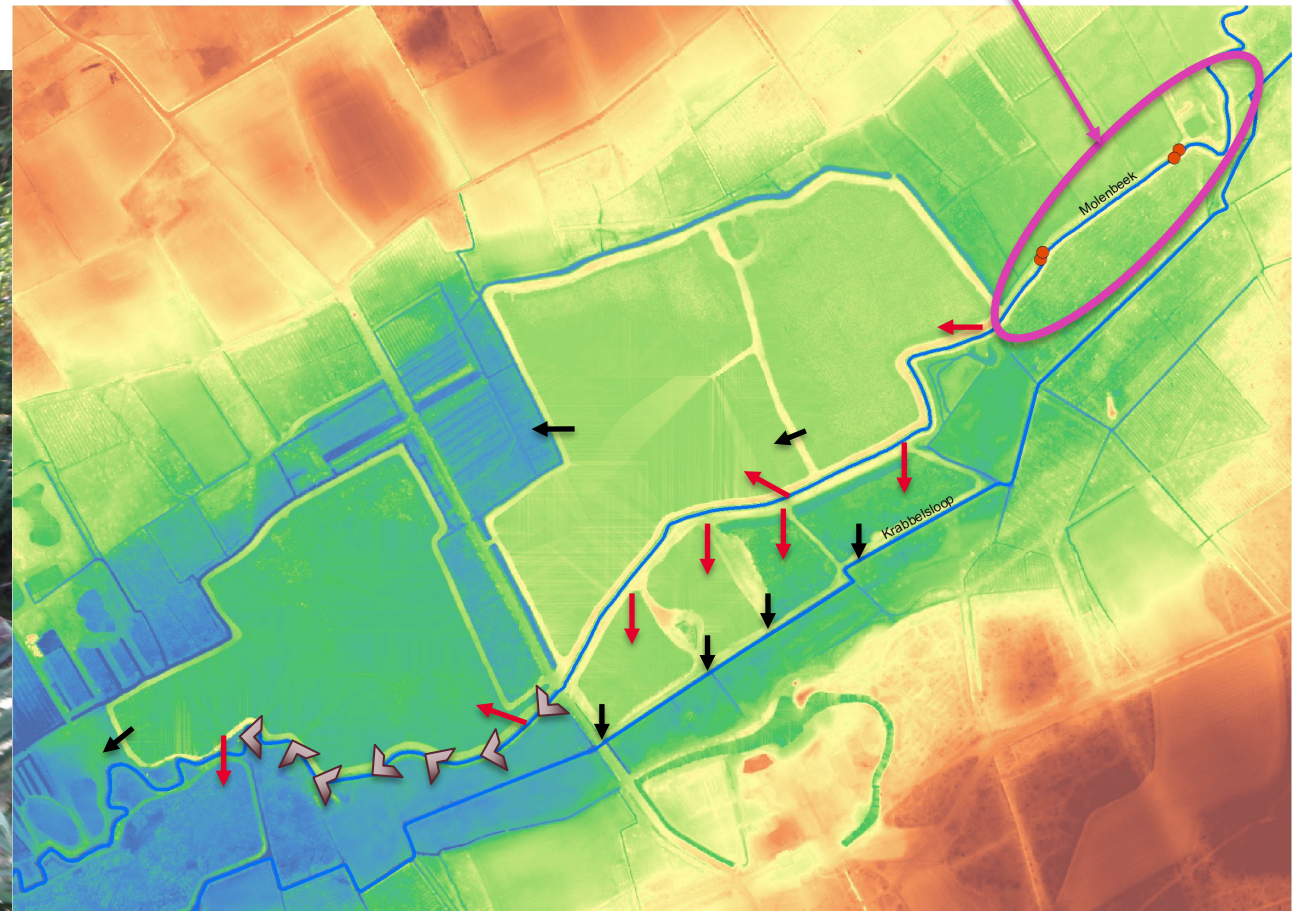
- Vestiging in 2018
- Samenleven mogelijk
  - Robuust en groot natuurgebied en waterkwaliteit is goed
  - Compatibele natuurdoelen: 91E0 (matig voedselrijke bossen), 3130 ((matig)voedselarme wateren met droogvallende oevers), 7140 (overgangsveen)

Molenbeek in domein Krabbels (Zandhoven) en Lovenhoek

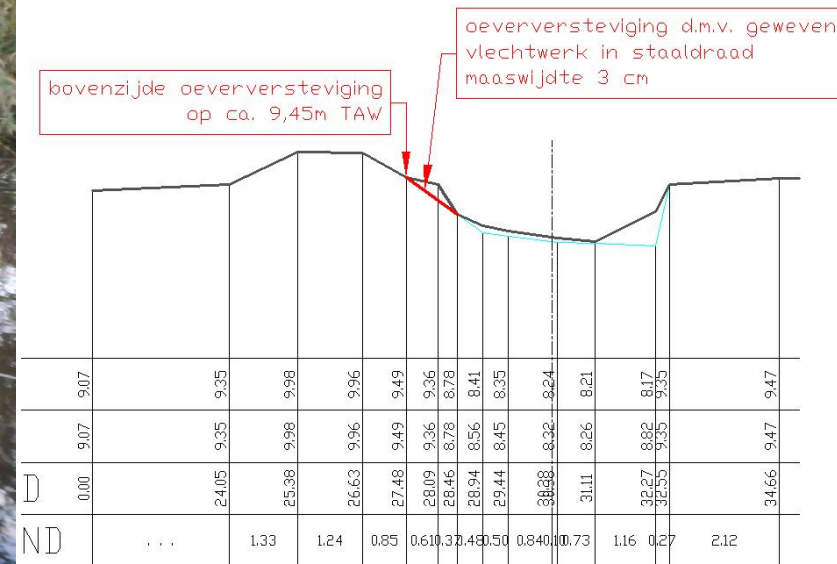
- Vijvers vroeger grotendeels aangelegd boven maaiveld, gevoed door zeer hoog opgestuwde waterloop in combinatie met dijken rondom vijvers
- Opgenomen in SBP roerdomp (doorstroming vijvers nodig)
- Waterloop belangrijk voor kleine modderkruiper en rivierdonderpad
  - > stuw vervangen door vistrap

Vestiging bevers in
2016

Molenbeek

- Bever graaft watergangen door de dijken of glijsporen in functie van foerageren
- Waterverlies uit Molenbeek naar lager gelegen Krabbelsloop -> verlies debiet voor voeding vijvers + voor werking vistrap
- Inwerken van vlechtwerk in staaldraad om oevers Molenbeek beverproof te maken, maar nu ook de vraag voor andere oever: Waar stopt het dan?

Molenbeek

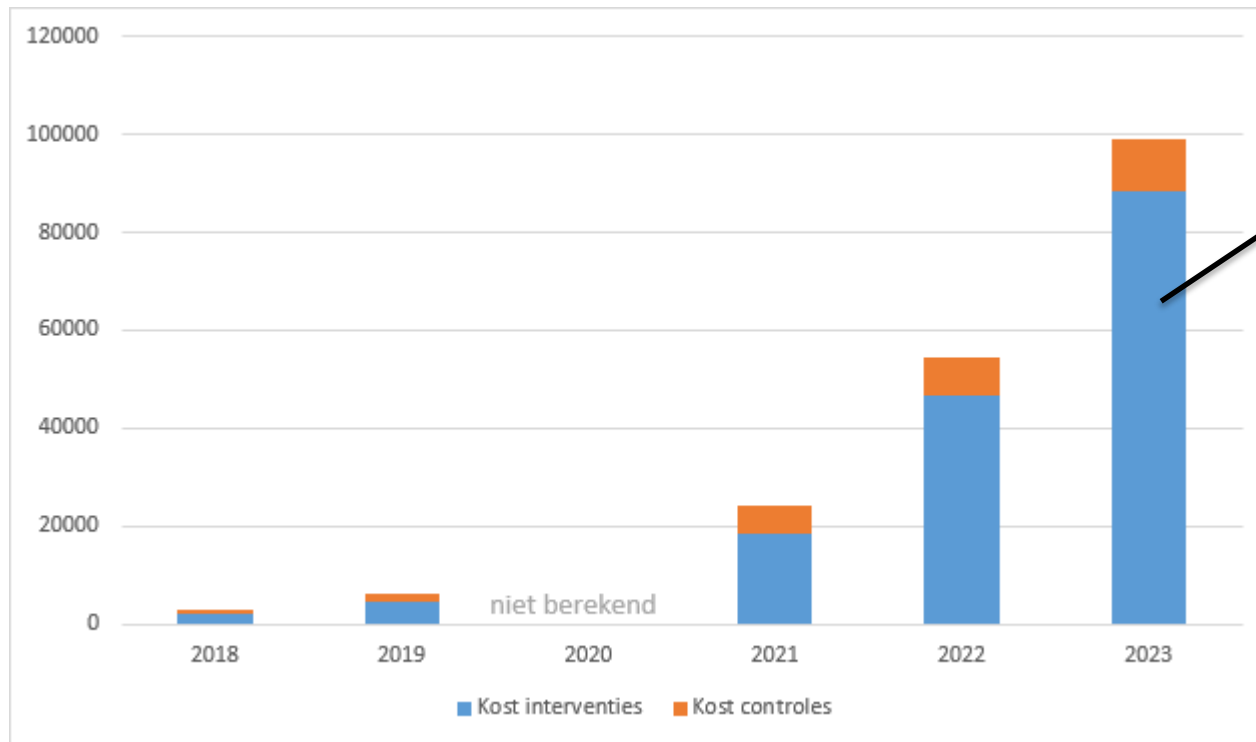
- Plaatsen van *beaver deceiver* in 2022
- >afwaarts nieuwe dam gebouwd
- >ook al beverdam dichterbij de vijvers

Conclusies: hoe gaan we ermee om?

- Aantal ingrepen en kosten nemen jaar na jaar toe

- 2 voltijdse terreinmedewerkers
- 0,5 VTE controleur/GIS-medewerker
- 0,10 VTE coördinatie
- Kosten aannemer (duikers onder wegen vrijmaken, beaver deceivers plaatsen, ...)

Visie 2024: zullen veel kritischer worden in afweging wel/niet ingrijpen

Conclusies: provinciale werkwijze

- **Mogelijkheden beperkt** (draagkracht personeel beperkt + vaak moeilijk bereikbare plaatsen)
- Aftoppen: bevers blijven standvastig indien het een (semi)geschikt leefgebied is
-> niet meer haalbaar om overal af te toppen (ook al volgen we criteria van afwegingskader uit SBP2)
- Controle ter plaatse (jaarlijks)
- Waterpeil opvolgen met peilmeter of manueel? -> plaatsing peilmeters bijna niet haalbaar want dammen verschuiven al eens
- Streefpeil bepalen: ervaring leert dat het peil dat bever wenst vaak onvoldoende laag is voor opwaartse landbouw/natuur ("bevers wil" is wet)
- Beaver deceiver: heel soms lukt het, maar meestal niet (peil wordt te laag of bevers voelen toch wat stroming -> dichtstoppen of nieuwe dammen)

Conclusies: provinciale visie aanpak

- 2024 wordt een **overgangsjaar** -> nieuwe SBP controleren op bruikbaarheid
- **Gelijkheidsbeginsel**, dus zoeken naar verdere afwegingen wanneer wel, wanneer niet ingrijpen (binnen capaciteit van het team + naar duidelijke criteria, strenger dan afwegingskader SBP2)

Dammen met effect op infrastructuur

- Ingrijpen zal noodzakelijk blijven of afvangen (kanttekening voor zonevreemde infrastructuur of individuele woningen in overstromingsgevoelig gebied)

Dammen buiten SBZ, VEN, groene bestemmingen met effecten op natuur/landbouw

- Aantal is beperkt
- Haalbaarheid nagaan

Conclusies: provinciale visie aanpak

Dammen in SBZ, VEN, groene bestemmingen met effecten op natuur/landbouw

- Telkens een zeer kritische afweging noodzakelijk

Natuur

- De natuurbeheerder maakt een motivatie op volgens afwegingskader Natuur
-> te bespreken met ANB en waterbeheerder

Landbouw

- Niet ingrijpen voor landbouw in SBZ, VEN of ruimtelijk kwetsbaar gebied
- Effect zet zich door op landbouw in agrarisch gebied?
-> kritische afweging noodzakelijk, maar zal vaak ook richting shadedossier gaan

Conclusies: provinciale visie

Stysteemherstel en robuuste natuur is noodzakelijk

- Natuurbeheerplannen moeten afweging al maken -> maatregelen opnemen om beverdammen te ontmoedigen of richting specifieke locaties te "duwen"
  - Voorbeelden: oevers afschuinen, verwijderen onnatuurlijke grondwallen, behoud diepere vijver,...
- Aangepaste natuurdoelen
- Doorgedreven aankoop/uitruiling van gronden die te veel nadelig effect ondervinden
- Ad hoc beleid met ingrepen aan dammen
  - Enkel indien voldoende middelen voor waterbeheerder (€) en instrumenten (herbestemming, uitruilen, ...)
  - Duidelijke criteria nodig wanneer nog wel ingrijpen (maar strenger dan huidig afwegingskader)

Dank je wel!

Met specifieke dank aan onze afdeling Ondersteuning!

